

Behçet Çelik

Yolun Gölgesi

BEHÇET ÇELİK
YOLUN
GÖLGESİ

© 2017, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2017

2. basım: Haziran 2017, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Editör: Faruk Duman

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Yıldız Matbaa Mücellit

Davutpaşa Cad. Emintaş Kazım Dinçol San. Sit. No: 81/25-26

Topkapı-İstanbul

Sertifika No: 33837

ISBN 978-975-07-3488-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750734885

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

BEHÇET ÇELİK
YOLUN
GÖLGESİ

ÖYKÜ

♥can

Behçet Çelik'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Diken Ucu, 2010

Düğün Birahanesi, 2011

Dünyanın Uğultusu, 2011

Herkese Kadar, 2011

Gün Ortasında Arzu, 2011

Yazyalnızı - İki Deli Derviş, 2011

Ateşe Atılmış Bir Çiçek, 2012

Suluk Bir An, 2012

Kaldığımız Yer, 2015

BEHÇET ÇELİK, 1968'de Adana'da doğdu. İlk öyküsü 1987'de *Varlık*'ta yayımlandı. *Yazılı Günler* ve *Virgül* dergilerini hazırlayanlar arasında yer aldı. *İki Deli Derviş* (1992), *Yazyalnızı* (1996), *Herkes Kadar* (2002), *Düğün Birahanesi* (2004), *Gün Ortasında Arzu* (2007; 2008 Sait Faik Hikâye Armağanı), *Diken Ucu* (2010; 2011 Haldun Taner Öykü Ödülü) ve *Kaldığımız Yer* (2015; 2015 Türkân Saylan Sanat Ödülü) adlı öykü kitaplarının yanı sıra, *Dünyanın Uğultusu* (2009) ve *Suluk Bir An* (2012) adlı romanları, *Sınıfın Yenisi* (2011) adlı gençlik romanı ve *Çantasızlar Kampı* (2016) adlı çocuk romanı ile *Ateşe Atılmış Bir Çiçek/Yazarlar, Kitaplar, Okuma Notları* (2012) isimli deneme kitabı yayımlandı. Doğup büyüdüğü Adana hakkında kaleme alınmış yazılardan oluşmuş *Adana'ya Kar Yağmış* (2006) adlı kitabı derledi. Barış Bıçakçı ve Ayhan Geçgin'le birlikte edebiyat üzerine yazışmalarından oluşan *Kurbağalara İnaniyorum*'u (2016) yayımladılar.

Behçet Çelik'in internet adresi:

www.behcetcelik.com

Naime'ye

İçindekiler

Yolun Gölgesi	13
Sahilde Un Çuvalları	23
Dil Azabı	33
<i>Hebû Tune Bû...</i>	43
Dirlik Kaybı	53
Şehrin Bütün Sokaklarını	67
Derinin Altı	77
Babamın Adı	89
Köşedeki Çay Ocağı	99
Mühür	105
Balkon Konuşması	111
Önemsizleştirici	117
Başka Bir Yerin Yüzeyi	123
Başka Zaman	129

YOLUN GÖLGESİ

Öylesine cansız öylesine fersiz uyanmıştı ki kızlarıyla eşine şaka yollu, “Sonunda beni de kendinize benzettiniz,” demek bile gelmedi içinden. Başka bir gün nasıl da sündürürdü bunu, uzattıkça uzatırdı. Bu sabah tatsız, münasebetsiz bir şaka gibi göründü gözüne; ağzını açmak –gülümsemek için bile olsa– çok zor geldi, hoş, bunu yapabilse sesinin çıkacağından umudu yoktu. Alelacele hazırladığı tostları sessizce tabaklara bırakıp çayları doldurdu, hiçbirini çağırmasına, seslenmesine gerek kalmadı, teker teker gelip oturdular, tek kelime etmeden. Aralarında gene de en iştahlısı Engin’di, kızlar ağızlarına zorbela attıkları lokmaları uzun uzun çiğneyip yuttular, eşi Nilgün’s e çayını yudumlarken tostunu bir ısırık bile almadan peçeteye sarıp çantasına attı, gün içinde acıksa yiyecekti. Sabahları kızlarıyla eşinin ne yeme ne konuşma istekleri olmasına çoktan alıştı ama bu sabah onun da yoktu. Sessizliğinin dikkat çekip çekmediğini bilemedi, hiçbirini üzerinde durmadı, her şey olması gerektiği gibiydi sanki.

En dilli oldukları üç-dört yaşlarındayken kızların ileride annelerine benzemeyeceği umuduna kapılırdı, yarıldığını anlaması uzun sürmedi, birkaç yıl içinde sessizleştiler, cıvıltılarını, kavgalarını günün sonraki saatlerine

bıraktılar; anneleri gibi güneş tepeye yaklaştıkça çiçek açar oldu onlar da. Birileri cihaz yerleştirip evlerini dinleyecek olsa, sabahları tek başına yaşadığını sanabilirler. Bu sabahsa kimse yoktu evde, maaile tatile çıkmışlardı kış ortasında.

Başka sabahlarda neler yapmaz oysa. Gördüğü rüyayı anlatır, kızlarının saçlarına başlarına, giysilerine, şuna buna takılır, tıraş olurken dinlediği sabah haberlerinden özet geçer, o gün neler yapmayı planladığından söz eder. Soru sorar, şarkı mırıldanır, step dansına ya da ay yürüyüşüne benzediğini düşündüğü bir şeyler yapar, onu dinlemediklerini bilir, yanıt da vermezler bir şey sorduğunda. Kendisini açık unutulmuş bir radyo gibi hisseder bazen, ama bundan gocunmaz. Rahatsız olmadıklarını bilir, hat-ta alttan alta eğlediklerini, eğlenceye katılamasalar da. Bazı sabahlarsa ipin ucunu kaçırdığında, sağlıklı sollu yükselen, “Baba ya”lar, “Engin, yeter ama”lar üzerine susup köşesine çekilir, palyaçomsu bir yüz, ağladı ağlayacak mimiklerle, kaşlarını küsmüş gibi çatıp dudaklarını büzerek kâh önüne kâh az önce kendisine çıkışanlara bakar, iki elinin işaretparmaklarını burnunun ucunda birbirine değdirir. Eskiden onun bu hallerini fark edince en azından gülümseyen kızlar da oflayıp puflar oldu nicedir, eh, yaş-ları on beş, on yedi artık.

Bu kadar sessiz (yüzlerine söylemeye dili varmasa da, içinden geçirdiği gibi “sabah huysuzu”) olmasalar, Engin sabah coşkusunu, sabah tuluatını bu kadar abartmazdı belki de. Neyse ki yıllar içinde birbirlerinin huyuna suyu-na alıştılar. Binde bir büyük kız, haline mi acır, o saatte o da ayrı bir sese, rengine ihtiyaç mı duyar, bilinmez, babasının mırıldandığı şarkıya salondaki aynada saçını düzeltirken kafasını hafifçe sallayarak ya da ayaklarını usulca oynatarak eşlik eder, aynadan bakarlar birbirlerine o zaman, göz kırparlar. Küçük kızla annesi sessizliğin herhangi bir

ânında çoktan buluşmuş, öbür ikisindeki uyumu fark edemeyecek kadar sabahın sükûnetine kapılmış, kaptırmışlardır.

Öbürlerindeki “sabah huysuzluğu”nun da bir uyum meselesi olduğuna kanaat getirdi yıllar içinde. Uyku âleminde gündüz âlemine hemen geçemiyorlar. Rüyalарının hiç de sessiz sakin olmadığını bilir, kaç gece bağırarak uyanmıştır Nilgün, korkarak kimlerden kaçtığını, kimleri kovaladığını, neler olup bittiğini, dura düşünce, ikide birde az önce söylediklerini yeni hatırladığı bir ayrıntıyla düzeltip başa alarak anlatmıştır – günün ilerleyen saatlerinde, uyandığında değil. Rüyalар hareketli, koşturmacalı da olsa, demek apayrı, sepsessiz bir âlemde oluyor insan geceleri, bazılarının sabahına da taşıyor, izi çıkıyor, gölgesi vuruyor bu sessiz âlemin. Uyumsuzluklarındaki uyumu bozmak istemiyorlar, evin içinde buna yeltenen biri olduğunda kaşlarını çatıp onu susturmaya çalışmaları bundan.

Gün boyu sürmez bu halleri, Engin çıldırabilir öyle olsa, evcek yeniden bir araya geldiklerinde her kafadan bir ses çıkar, aynı ailenin sabahki halini bilenler görse inanamaz. Engin, Nilgün’den alışkın olduğu için sabahları neden böyle olduklarını kızlara pek sormamıştır. Onunla daha evlenmeden önce kim bilir kaç kez konuştular bunu – asla sabahları değil tabii ki. “Mutsuzluktan değil,” derdi Nilgün her seferinde, yemin billah ederdi, “canım da sıkılmıyor, ama böyleyim işte.” Engin, gece yattıktan sonra bir kusurunun, bir kabahatinin mi Nilgün’ün aklına takıldığını, sabah bu yüzden mi morali bozuk uyandığını sorduğunda güler geçerdi. “Alış artık benim böyle uyanmalarına, üzerine alma lütfen.” Üzerine alması gereken bir şey olduğunda mutlaka söylemesi için söz verdirirdi, ama birkaç sabah sonra onu gene sessiz, gene kaşları çatık bulduğunda içindeki telaşa engel

olamazdı. Bunca yıldan sonra bile, bu duruma alıştığını ne kadar iddia etse de, hâlâ bir kuşku olmuyor değil içinde. Bu konu seyrek olarak açıldığında bazen Nilgün'le kızlar da ona sabah sabah bu enerjiyi nereden bulduğunu sorarlar. Bu soruyla daha bir coşar, sorduklarına soracaklarına pişman eder.

“Uyanmışız, gün gene doğmuş, tamam, bu sabah biraz karanlık doğmuş, biraz da ıslak ve soğuk, ama doğmuş. Nefes alıyoruz, sevinelim, dans edip şarkı söyleyelim.”

Buna benzer söylevlerini yüzlerini buruşturup esneyerek ya da bıyık altından gülererek dinlerler. “Tamam, babacığım, anlaşıldı,” derler, bazen de, “Hatırlat, öğlene doğru ben de sevineceğim, şimdi uğraşamayacağım.”

Engin'in samimi düşünceleri değildir söyledikleri. Bir insanın sabah uyandığında böyle şeyler hissetmesinin ancak senaryosu kötü yazılmış filmlerde mümkün olacağını düşünür, ama bunun gevezeliğini yapmak hoşuna gider. Aslında kendisi de sabahları ne demeye böyle “fıkır fıkır” olduğunu tam olarak bilmez, bazen böyle yapmadığı takdirde yataktan çıkmayı bile beceremeyeceğinden korkar, bazen bunları sabah jimnastiği ya da ısınma hareketleri olarak düşünür – hiçbir şey yapmamaktan, öbürleri gibi sessizce durmaktan yeğdir en nihayetinde. Bir de her şeye rağmen, diyelim o gün işle ilgili bir dolu sıkıntının onu beklediğini bilse bile, kızlarının ve eşinin yanında olmak ansızın kanını kaynatır. Yüzleri asık, henüz pek de uyanmışa benzemeyen bu dünya güzeli üç varlığın ruh hallerini değiştirmeyi görev bilir, öbürleri onun bu halinin, temasının, düşen çenesinin yapmak istediklerinin tam tersi sonuç verdiğini söylese de...

Belki Engin'in bu sabahki keyifsizliğinde de gece-den taşan bir şeyler vardı, ama tek bir görüntü hatırlamıyordu rüyalarından, görüp görmediğinden de emin de-

ğildi. Nilgün’le birlikte kahvaltı masasını toplarken bir an soluklanmak için oturduğu mutfak iskemlesinden hiç kalkmak istemediğini, hatta hiç kalkamayacağını hissettiği sırada bu halinin başka bir nedeni olabileceğini düşündü: Yol sürüyordu, sabahına düşen gecenin değil, yolun gölgesiydi. Bir dizi toplantı için birkaç günlüğüne gittiği, uzak bir sınır şehrinden dün akşam dönmüştü.

Yolda olmak sarsıntılıdır, yanımızda yöremizdeki –hatta içimizdeki– her şey bir daha asla yerine oturmaya-cakmış hissi vererek sallanır, sarsılır. Yahu, az önce tam buradaydın –boşluksuzdun, milyonlarca yıllık saadet arayışının nihayetinde yerini bulmuştun– ne oldu, ne değişti de kıvıldayıp duruyorsun, diye sormaya kalksa insan, yanıtı yoktur; ya da kendi kendine, “Yoldasın işte, bilmiyor musun, yoldayken her şey değişir, kıvıldar kıpırdar, yerinden oynar, hâlâ bunu mu soruyorsun?” diyerek geçiştirmeye çalışır, bilisiz, görüsüz –sözümona– bir bilge edasıyla. Hele bir varalım, dengimizi, bohçamızı çözelim, pılımızı pırtımızı saçalım, ayaklarımızı pabuçlarımızdan çıkartıp uzatalım; bir süre daha gövdeden kopmuş ker-tenkele kuyruğu gibi titreyeceğimizi bilsek de, sonrasında bütün sarsıntılar diner nasılsa, der, sonlu şeyler, bir an, o an pek tatlı görünür gözüne, sonluluklarında da var bir huzur, bizde, bizimkinde neden olmasın? Buna yakın bir şeyler sezer gibi olsa da sormaz, dillendirmez.

Çok zaman gövdemiz durmuş, menzile varmış, ruhumuz durmamış, varamamış olur; çenemiz düşer o zaman, yolu, sarsıntısını konuşarak sürdürürüz, sözü uzatışımız, dallandırıp budaklandırışımız, uykusu gelmiş çocukların dağınık zihinleriyle bedenlerindeki, ha düştü ha düşecekler korkusuyla yüreğimizi ağızımıza getiren sarsaklığı, dengesizliği andırır. Sözlerimizdeki sıçramaları başta takip etmeye çalışırken bunun beyhudeliğini sezenlerin gözlerine yerleşen usancı fark etmez, doludiz-

gin sürdürürüz. Tanık olduklarımızı, yol boyu gözümüze, burnumuza, içimize ilişenleri, göz kirası istediklerimizi, yiyip içtiklerimizi, bize söylenenleri, itiraf, ifşa edilenleri, bunları yapanlar hakkında başkalarından duyduklarımızı birbirine dolayarak, birindeki ayrıntıyı öbürüne ondakini bir başkasına karıştırarak anlatır dururuz.

Engin'in sabah temaşası da yoldan gelenin halini andırıyor olabilirdi. Bir uyum uğraşydı onca şamata. Nilgün'le kızlar hareketsizleşerek, o ise çırpınarak uyumlanmaya çalışıyordu güne. Yol küt diye bitmiyordu, varılmıyordu öyle hemen, varmış olmak varıldığı anlamına gelmiyordu. Gün, güneşin doğmasıyla ya da uyanmakla başlamıyordu.

Bu kez Engin'in dönüşü de farklı olmuş, öbürlerinin sabah hallerini andırmıştı. Gitti, gördü, döndü, gövdesi durdu, çulu çaputu yıktı, ruhu da –varsa– hiç yola çıkmamış gibi çöktü odanın bir köşesine. Sessizliğini yorgunluğuna verdiler. “Çay alır yorgunluğunu,” dedi Nilgün, bir bardak bile içmek gelmedi içinden. Herkes çayı şekersiz içtiğinden çingirtısı yoktu kaşıkların, kaşıklar da yoktu. “Siz ne zamandır şekersiz içiyorsunuz yahu?” diye sordu kızlara. Gidip dönmüş değil de yeni gelmiş gibi hissetti bir an kendini. Birkaç yıldır böyleymiş. Beteri, daha önce de sorduğunu söyledi büyük kız, demek hafızaya almamış.

Dönüş yolunun hiç ummadığı kadar yorduşunu düşünüp, “Varıp yatayım,” dedi, hak verdiler, öpücük eşliğinde. Odadan çıkarken aklına geldi, hallerini hatırlarını sordu. Bunu geldiğinde sorup sormadığını bilemedi, öbürleri de yüzüne vurmadılar. Aynıymış, iyilermiş, birkaç günde ne değişirmiş. Sonuncusunu en küçükleri söyledi –yaşı bunu gerektirir– bu tanıdıktı işte, insana her şeyin yolunda gittiğini, bir şeylerin çok da değişmediğini bazen kendisine çemkirenler hissettirir böyle.

Hele bir varalım, dengimizi, bohçamızı çözelim, pılımızı pırtımızı saçalım, ayaklarımızı pabuçlarımızdan çıkartıp uzatalım; bir süre daha gövdeden kopmuş kertenkele kuyruğu gibi titreyeceğimizi bilsek de, sonrasında bütün sarsıntılar diner nasılsa...

Öykücülüğümüzün usta kalemlerinden Behçet Çelik, yeni kitabı *Yolun Gölgesi*'nde çağımızın en önemli sorunlarından birini edebi bir dille "didik didik" ediyor. Yerinden yurdundan olmak, bile isteye yaşadığı yerleri terk etmek, sürgüne gönderilmek, dönememek, döndüğünde bulmamak ya da yerle bir olmuş bulmak neler yaşatır insana? Yol nedir? Sadece gidenlerin değil, hepimizin üstüne, yolun gölgesi düşer. Bizden önceleri başkalarının geçtiği, izler, sesler, anılar bıraktığı yolun gölgesi, sırtımızda, zihnimizde bir ağrıdır. Çelik'in titizlikle ördüğü düzyazısında *Yolun Gölgesi* yeni bir menzil.

